

A mai SZÉDER és annak liturgikus kapcsolata

*Prof. Dr. SCHÖNER ALFRÉD főrabbi,
rector emeritus*

PÉSZÁCH a szabadulás ünnepe

Moses Alex Levin

Források:

Tánách
Talmud
RÁMBÁM

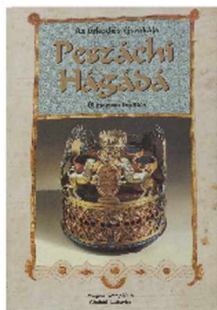
*"Mindenki érezze úgy magát,
mintha Ő maga szabadult volna
Egyiptomból! "*

Majmonidesz (1137 Cordoba-1204)

SZÉDER EST

ünnep a diaszpórában

A széder szó jelentése: rend
Széder est könyve, a Haggada

És beszéld el gyermekeidnek!

*Hét napon át kovásztalan
kenyeret egyetek!*

Őrizzétek hát meg ezt a napot nemzedékeiteken át örök törvényül!

Ünnepi Előkészületek (Niszán hónap)

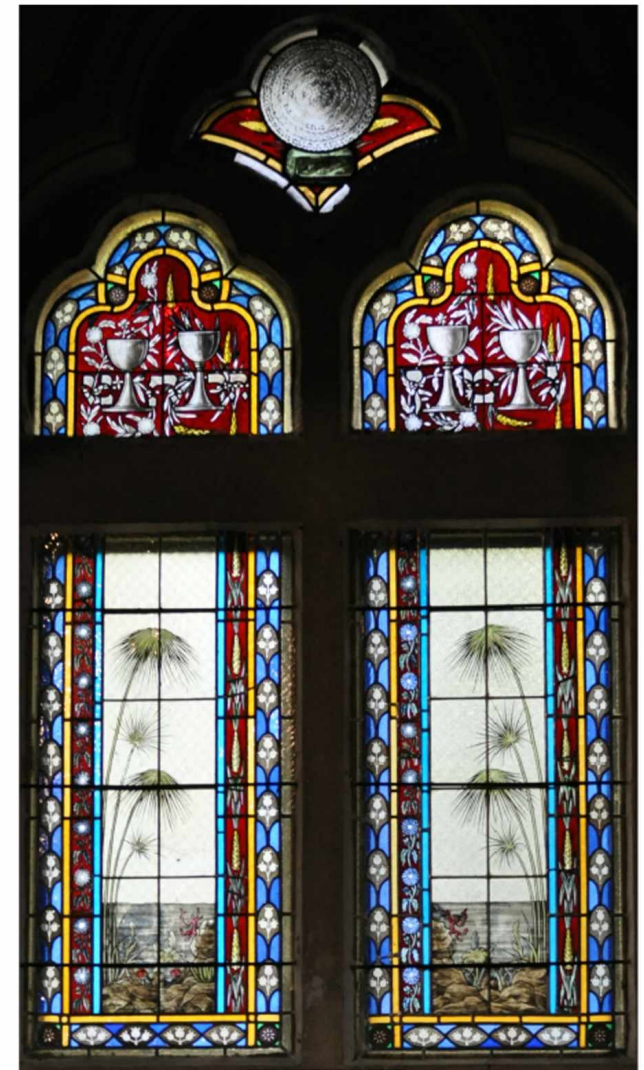
- A kalászerés ideje,
- Frigysátort készítés,
- Peszahig tartó ünnepségek,
- Peszahi törvények tanulása,
- Elsőszülött férfiak böjtje.
- Megtisztítjuk házunkat a háméctól és “eladják”

*2 nap főünnep
4 nap félünnep
2 nap főünnep*

A PÉSZACHI ISTENTISZTELETEK RENDJE

- A kántor első nap **bőséges harmatért** imádkozik.
- Hetedik nap, **Mózes diadalénekét** olvassuk fel a Tórából: ezen a napon keltek át őseink a Nádas-tengeren.
- A nyolcadik napon **Mázkirt** (emlékeztető imát) tartunk, elhunyt hozzátartozóinkra gondolunk

Szegedi zsinagóga (Roth Miksa)

Liturgia a XXI. században

KÁDÉS: Ünnepet köszöntő ima.

URHÁC: A házigazda kézmosása.

- Három pászka
- Csont - bárány áldozat
- Tojás - ünnepi áldozat
- Keserű gyökér - Szentélyre emlékeztet
- Reszelt alma, dió - vályogvető munkára
- Zöldségek, retek, petrezselyem
- Sós víz - könnyek
- Négy pohár bor

SULHÁN ARUCH: Terített asztal.

- A középső macesz kettétörése.
- A házigazda ezt kendőbe csomagolja és „eldugja” és, amikor ismét kezét mos, a gyerekek "elcsenik", majd ajándék ellenében visszaadják (áfikomán).
- MOCI-MÁCÁ: Áldást mondanak a maceszra. Ilyenkor esznek belőle először.
- A vacsorát kemény tojással kezdjük.
- MÁROR: Keserű fű, általában torma
- KORÉH: Két macesz közé tormát teszünk, s úgy esszük.
- BÉRÁH: Étkezés utáni ima.
- HÁLÉL: Hálaadó zsoltárokat mondunk.
- NIRCÁ: Kedves, játékos ünnepi dalok következnek befejezésül.

Négy kérdés

MÁGID: A gyerekek négy kérdést tesz föl édesapjának.

MÁ NISTÁNÁ: Miben különbözik ez az éjszaka a többitől?

A szülő válaszában
elmeséli – hagyományos
magyarázatokkal
fűszerezve – az egyiptomi
csodás megszabadulás
történetét

ÁVÁDIM HÁJINU: Szolgák voltunk Egyiptomban ...

Haggadák története

Kvázi Imakönyvek

Rövid, kevesebb teológia

Közösségi élmény

Sok zeneiség

Szövegek aktualizálása,

új kommentárok

Fonetikus átírás

Tetszetős, modern

Spanyol,

Olasz,

Német,

Magyar

Szarajevói hagada

14. század második felében írták és illusztrálták
Barcelonában

Haza a zsinagógából...

Pászkát és hárósetet oszt a ház feje

Kaufmann Dávid gyűjteménye

Madárfejiű hağada

1300 körül, Dél-Németországban készítették

Págai hagada

1526-ban, Prágában Rabbi Gerson
Hácohén kiadásában jelent meg az első
fametszetes

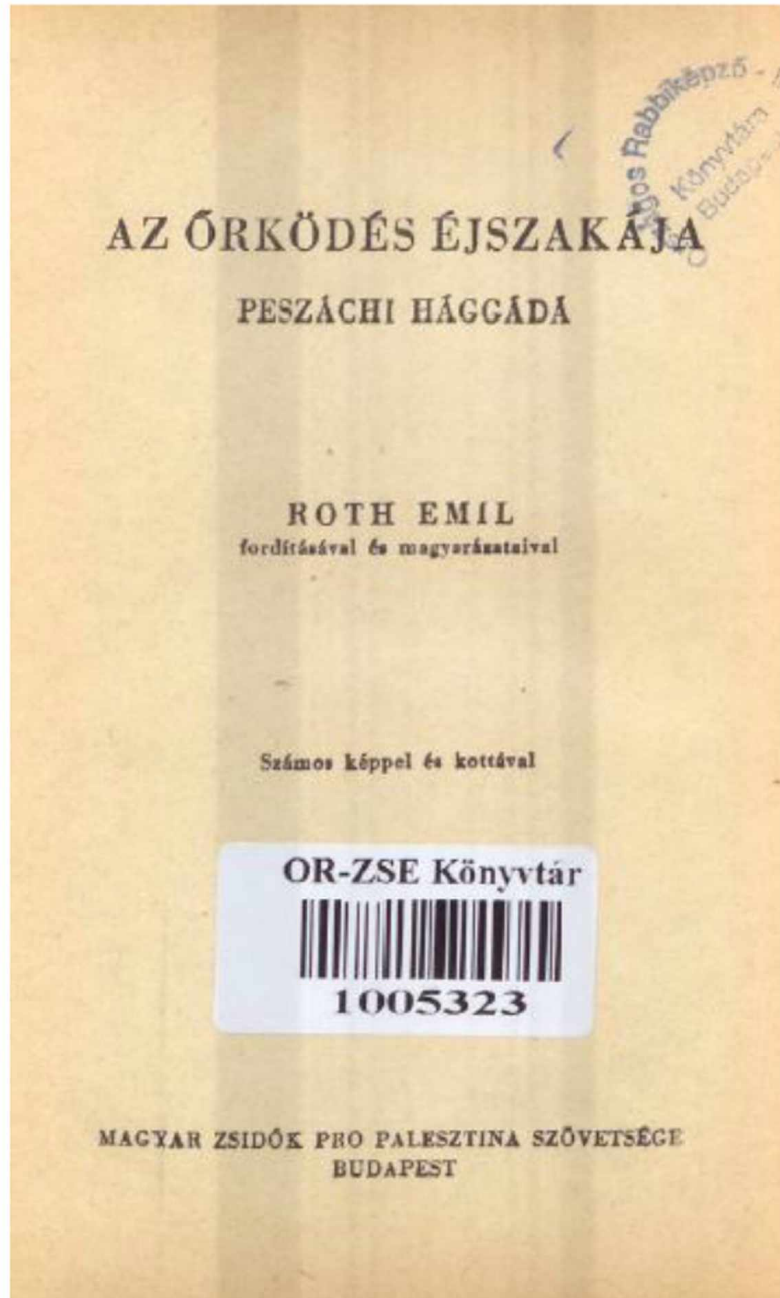
Magyarországi haggadáék

Roth Emil 1942

**"Most képzeljük el ezt
a népet ezzel a két
nagy élménnyel:**

**Egy az Isten és ne
legyen bálvány;**

**Egy az ember és ne
legyen rabszolga."**

OMZSA hagada

HAGGÁDA

RIBÁRY GEZA DR. BEVEZETÉSÉVEL
MUNKÁCSI ERNŐ DR. TÖRTÉNETI ÉS MŰVESZETI TANULMÁNYÁVAL
KOHN ZOLTÁN DR. FORDÍTÁSÁVAL ÉS MAGYARÁZATÁVAL

Kiadja
AZ ORSZÁGOS MAGYAR ZSIDÓ SEGÍTŐ AKCIÓ
O M Z S A

A darmstadti haggáda (XV. század) egyik miniatűrje. Az alsó képen a széder-este látható. Az asztalfőnél ülő férfi középkori edényes zsidó süveg.

LXXIII

Széder est,
XV. század

Cionista hagada 1948

A NÉGY KÉRDÉS

Ne kérdezzétek a négy kérdést!

Hiába is kérdeznétek.

Ez az éjszaka nem különbözik a többi éjszakától.

Az éjszaka sötét, mint tegnap, vagy tegnapelőtt volt.

A hajnal még messze van!

Má nistáná háláljá házeh mikol háléjlot?

A NÉGY KÉRDÉS.

Ne kérdezzétek a négy kérdést! Hiába is kérdeznétek. Ez az éjszaka nem különbözik a többi éjszakától. Az éjszaka sötét, mint tegnap, vagy tegnapelőtt volt. A hajnal még messze van. Valaha azt hittük, hogy az éjszakát az változtatja hajnalá, ha kérdezzük. Nekünk úgy kell élni ezt a rossz világot, ahogy a költő mondja: "Mindent tud, mit kell tenned érte, hogy más legyen!" Hogy az éjjel különbözzön a másiktól, hogy eljőjjön a hajnal. Most nem a kérdés, nem a kérdéses segít. Most kell tennünk, hogy az éjszaka továbbtűnjön. Ezért ne kérdezzétek a négy kérdést.

Szolgák voltunk - így szólt a perzsa történet, de mi szabadnak éreztük magunkat. Vihar tépett szét bennünket, de egy család maradtunk - csak úgy mint ott-hon. Tavaly még játékosan kérdeztük, könnyebb szívvel mint ma. Mint gyerekek-korunkban, amikor úgy kérdeztünk, hogy tudtuk előre a feleletet. A felelet így kezdődött: Szolgák voltunk Egyiptomban. És úgy éreztük, hogy a kérdéssel olegot teszünk a kötelességünknek. Mert mindaz, aki a szabadság esodájáról beszél, vagy kérdez, dicsőretet érdemel a hagyomány szerint.

Nem mondanánk igazat, ha ma is a kérdésessel akarnánk kötelességünket teljesiteni.

H A G A D A

5708.

HANOAR HACIONI MACHLEKET HATARBUT.

OR-ZSE haggada

Peszáchi Haggádá / OR-ZSE Haggádá,(2004, Budapest, Országos Rabbiképző–Zsidó Egyetem).

Róth Emil győri neológ főrabbi által szerkesztett, "Az örökös éjszakája" előszóval ellátott, változatlan facsimile utánnnyomása.

1. Izráel kivonulása Egyiptomból. Spanyol kézirat Haggádá a XIV. századból. (A manchesteri Ryland Library Crawford Haggádája).

3. Széder-asztal, részlet a trevisói Haggádát tartalmazó kézirat Machzorból (1543). (Biblioteca Palatina, Parma).

Trevisói Haggada

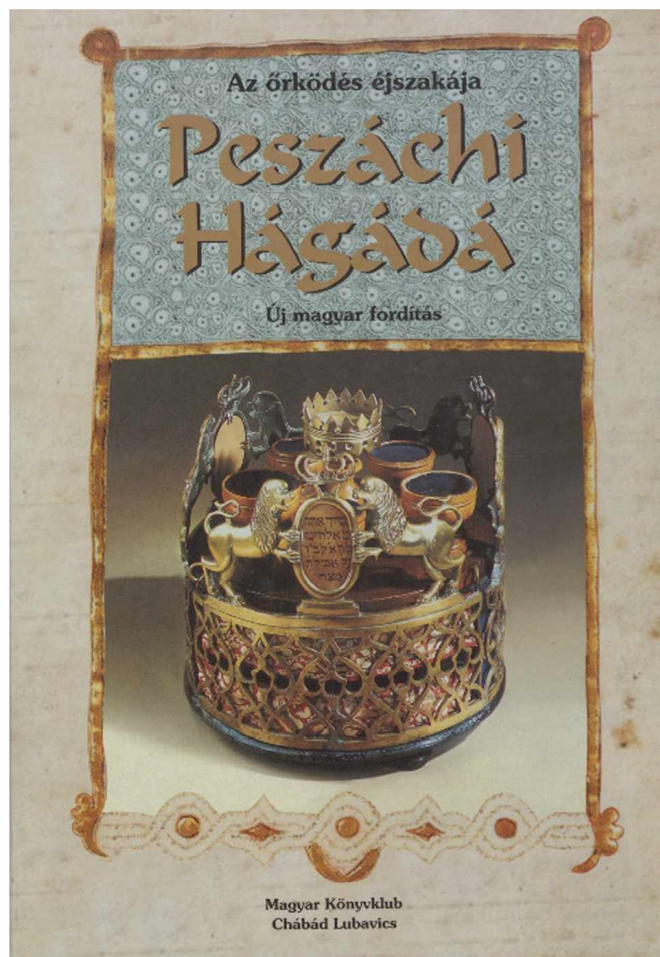

4. Nürnbégi kézirat Haggádá a XV. századból. A miniatura fent balra széder-asztalt, jobbra szédert adó házigazdát mutat, közepén vadászjelenet látható. (Germanisches Museum).

Izrael kivonulása
(spanyol Haggada)

Széder asztal és házigazda
(Nürnbégi kézirat haggada)

Peszáchi Hágádá – Új magyar fordításban 1999

**Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület.
Az őrökös éjszakája – Peszáchi Hágádá új fordítása és útmutatói.**

הגדה של פסח The DIASPORA HAGGADAH

הגדה של פסח

Magyar

(átírással ellátott)

Pészách Hágádá

בשר

אֵלֶּיךָ מִלֵּךְ הָעֵלִים
שֶׁהָיָה וְהָיָה וְהָיָה
לְעוֹלָם עָלֵינוּ

Aléltél nagy Te Dicsőítőnk kezünk, a világ király, nagy
aléltél és továbbra is megfogadjuk: életünk minden napján.

הִרְצֵחַ
הִרְצֵחַ הִרְצֵחַ הִרְצֵחַ
הִרְצֵחַ הִרְצֵחַ הִרְצֵחַ

כָּרְפָּאֵשׁ
כָּרְפָּאֵשׁ כָּרְפָּאֵשׁ כָּרְפָּאֵשׁ
כָּרְפָּאֵשׁ כָּרְפָּאֵשׁ כָּרְפָּאֵשׁ

אֵלֶּיךָ מִלֵּךְ הָעֵלִים
שֶׁהָיָה וְהָיָה וְהָיָה
לְעוֹלָם עָלֵינוּ

Aléltél nagy Te Dicsőítőnk kezünk, a világ
király, továbbra is fogadjuk: életünk minden napján.

יָאֲחָאֵשׁ
יָאֲחָאֵשׁ יָאֲחָאֵשׁ יָאֲחָאֵשׁ
יָאֲחָאֵשׁ יָאֲחָאֵשׁ יָאֲחָאֵשׁ

מָאֲגִיד
מָאֲגִיד מָאֲגִיד מָאֲגִיד
מָאֲגִיד מָאֲגִיד מָאֲגִיד

Aléltél nagy Te Dicsőítőnk kezünk, a világ
király, továbbra is fogadjuk: életünk minden napján.

Aléltél nagy Te Dicsőítőnk kezünk, a világ király, nagy
aléltél és továbbra is megfogadjuk: életünk minden napján.

URECHÁC

A világ király, nagy aléltél és továbbra is megfogadjuk: életünk minden napján.

KÁRPÁSZ

Aléltél nagy Te Dicsőítőnk kezünk, a világ király, nagy
aléltél és továbbra is megfogadjuk: életünk minden napján.

JÁCHÁC

Aléltél nagy Te Dicsőítőnk kezünk, a világ király, nagy
aléltél és továbbra is megfogadjuk: életünk minden napján.

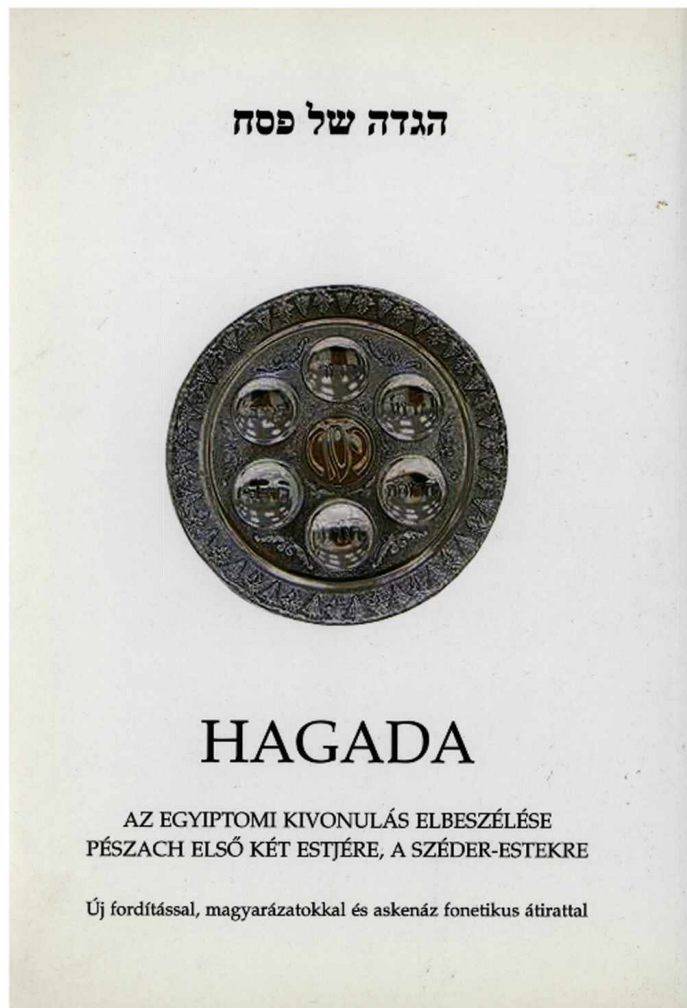
MÁGID

Aléltél nagy Te Dicsőítőnk kezünk, a világ király, nagy
aléltél és továbbra is megfogadjuk: életünk minden napján.

The Diaspora Haggadah

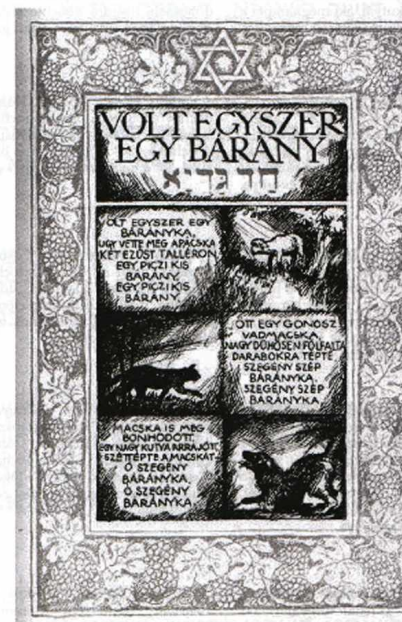
2007-ben kiadott új haggada

Fordította és a kommentárokat készítette dr. Frölich Róbert

הגדת אברהם

דַּבְּרָה לְנוֹרָא, דְּשִׁרְךָ לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְפָּא,
דְּנִשְׁךָ לְשׁוּנְרָא, דְּאַכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבְיִן אָבָא בְּתַרֵּי
זוּזִי, חַד גְּדִיָּא, חַד גְּדִיָּא.

Szakmai lektor Deutsch Róbert és Polnauer Sándor
A magyar szöveg nyelvi lektora Benedek István Gábor
Kiadta a MAZSIHISZ Rabbistülete

2007/5767